

CURTEA
DE APEL CHIȘINĂU

2043, mun. Chișinău, str. Teilor 4
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 409-209;

CHISINAU
COURT OF APPEAL

4 Teilor str., Chișinău 2043
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 409-209;

4-35/2-LBT7

01.08.23

01.08.2023

Curtea Constituțională a Republicii Moldova
Mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușneanu 28, MD – 2004

Curtea de Apel Chișinău, Vă expediază sesizarea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate în vederea efectuării controlului constituționalității Sintagmei, „în termen de 5 zile” din dispoziția art. 305¹ alin. (1) Cod de procedură penală al Republicii Moldova. Înaintată de către avocatul Foltea Vasile.

Anexă:

1. Cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate pe 2 file;
2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate pe 16 file.
3. Încheierea CAC pe 3 file.
4. Încheierea Jud. Chișinău (sediul Ciocana) din 23 martie 2022 pe 7 file.
5. Anexe (Foto-copii)

Judecătorul
Curții de Apel Chișinău

Ghenadie Morozan

11:40

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA	
Intrare Nr.	1929
"02" "	08 2023

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

A. Autorul excepției de neconstituționalitate¹**A.1. Avocat****1. Nume: Foltea****2. Prenume: Vasile****A.3. Instanța de judecată****1. Denumirea instanței de judecată/sediu: Curtea de apel Chișinău****2. Judecător/complet de judecată: Bulhac Ion, Morozan Ghenadie, Lîsîi Ghenadie****4. Adresa instanței de judecată: mun.Chișinău str.Teilor, 4****5. Telefonul și e-mail-ul instanței de judecată: 0 22-635-308, cac@justice.md**

¹ Aici, autorul excepției de neconstituționalitate va alege rubrica relevantă, ștergându-le pe celelalte.

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecării instanței de drept comun²

B1. La 10.11.2021, apărării cet. Gheorghe Cavcaliuc i-a fost adus la cunoștință textul ordonanței de punere sub învinuire în dosarul penal nr.2021920051, emise la 05.11.2021 de procurorii PCCOCS, pentru comiterea pretinselor fapte prejudiciabile prevăzute de art.art.42 alin.(2), 327 alin.(3); 42 alin.(3), 177 alin (1¹); 42 alin.(3), 311 alin.(2) lit.b), c); 42 alin.(3), 312 alin.(2) lit.b), c); 42 alin.(3), 314 alin.(2) lit.a); 42 alin.(3), 290 alin.(2) lit.b) Cod penal, în cazurile denumite generic „*Petic și Verbițchi*”.

B2. Ulterior, la 23.09.2022, prin intermediul unei cereri de asistență juridică internațională în materie penală formulate în temeiul solicitării lui Gheorghe Cavcaliuc, ultimul a făcut declarații detaliate pe marginea învinuirii consemnate în ordonanța de punere sub învinuire în dosarul penal nr.2021920051, emise la 05.11.2021.

B3. La 24.01.2023, apărării i-a fost adus la cunoștință o altă ordonanță de punere sub învinuire în dosarul penal nr.2021920051 (*care reprezintă în esență un act de schimbare a acuzării consemnate în ordonanța de punere sub învinuire din 05.11.2021*), emisă la 07.10.2022 de procurorii PCCOCS, în conformitate cu care, lui Gheorghe Cavcaliuc i s-a reproșat comiterea pretinselor fapte prejudiciabile prevăzute de art.art.42 alin.(2), 327 alin.(3); 42 alin.(3), 177 alin (1¹); 42 alin.(3), 311 alin.(2) lit.c); 42 alin.(3), 312 alin.(2) lit.c); 42 alin.(3), 314 alin.(2) lit.a); 42 alin.(2), 327 alin.(3); 42 alin.(3), 290 alin.(2) lit.b) Cod penal, în cazurile „*Petic și Verbițchi*”.

B4. Suplimentar, la 24.01.2023, procurorii au dispus disjungerea într-o procedură separată a materialelor dosarului penal nr.2021920051, finalizarea urmăririi penale în lipsa învinuitului Cavcaliuc Gheorghe și inițierea procedurii de sesizare a judecătorului de instrucție, în vederea solicitării acordului pentru finalizarea urmăririi penale în lipsa acestuia.

B5. Din momentul luării cunoștinței de materialele anexate la demersul nominalizat, apărarea a contestat cu plângeri, depuse în ordinea prevăzută de art.art.298-299² și 313 Cod de procedură penală, mai multe acțiuni, inacțiuni și acte procedurale a procurorilor, o parte din care nu sunt soluționate până la moment - 02.05.2023.

B6. În cadrul examinării demersului procurorului, făcând trimitere la termenul de 5 zile stabilit în alin.(1) 305¹ Cod de procedură penală, judecătorul de instrucție a stabilit ședința de judecată cu neglijarea cererilor apărării.

B6.1. Mai mult, cererea apărării, prin care s-a solicitat amânarea ședinței până în momentul în care vor exista soluții definitive pe marginea plângerilor pendinte la PCCOCS și alți judecători de instrucție în acest dosar, la fel a fost respinsă de judecătorul de instrucție pe motiv că demersul procurorilor urmează a fi examinat în termen restrâns.

B6.2. În continuare, judecătorul a respins cererile de conexare a **tuturor** plângerilor

² Această parte a formularului trebuie să conțină un rezumat al informațiilor pertinente referitoare la cauza dedusă judecării instanței de drept comun, i.e. instanței în fața căreia sau de care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate

formulate de apărare în interesele învinuitului Gheorghe Cavcaliuc, pendinte la aceeași Judecătorie, care vizau aspecte importante necesar a fi luate în considerare pentru a decide dacă sunt întrunite toate condițiile legale pentru autorizarea terminării anchetei.

B7.La 23.03.2023, prin încheierea judecătorului de instrucție s-a dispus:

- a) Respingerea plângerilor prin care apărarea a solicitat declararea nulității mai multor ordonanțe emise de procurori și constatarea faptului că urmărirea penală în privința învinuitului Gheorghe Cavcaliuc se efectuează cu încălcarea prevederilor art.6 CEDO.
- b) Admiterea demersului procurorului și eliberarea acordului pentru finalizarea urmării penale în cauza penală nr.2023670014 în lipsa învinuitului Cavcaliuc Gheorghe, acuzat de comiterea infracțiunii prevăzute de art.art.327 alin.(3); **328 alin.(3) lit.c**; 177 alin (1¹); 311 alin.(2) lit.**a), b), c**); 312 alin.(2) lit.**a), b), c**); 314 alin.(2) lit.a) Cod penal.

B8.În motivarea soluției, contrar prevederilor art.7 alin.(5) Cod de procedură penală³, judecătorul de instrucție a invocat, *inter alia*, că citez: **„Deși logica procesual penală ar indica asupra necesității finalizării examinării tuturor plângerilor formulate de către părți în faza urmării penale înainte ca aceasta să fie finalizată, - o prevedere legală care să impună procurorul să aștepte adoptarea unor soluții definitive asupra plângerilor respective nu există.”**

Acest argument, demonstrează că instanța a conștientizat caracterul prematur al autorizării terminării urmării penale în cazul lui Gheorghe Cavcaliuc, însă a acționat reieșind din prevederile art.305¹ alin.(1) Cod de procedură penală, care stabilește un termen restrâns de examinare a unor astfel de demersuri formulate de procurori.

B9.Încheierea pronunțată la 23.03.2023 în dosarul nr.12-57/23 a fost contestată cu recurs de apărare, solicitându-se casarea integrală a acesteia, cu remiterea cauzei la rejudecare într-un alt complet de judecată.

În recurs, apărarea a invocat mai multe încălcări de procedură, inclusiv faptul că condițiile impuse de legislator, în conformitate cu care judecătorul de instrucție este obligat în termen-limită de 5 zile să examineze demersul procurorilor și să autorizeze sau nu terminarea urmării penale (*fără ca să existe o soluție legislativă referitor la soarta cererilor și demersurilor apărării formulate anterior pe parcursul urmării penale ori la etapa anunțării despre terminarea urmării penale, care nu sunt finalizate cu o soluție definitivă*), - aparent sunt neconstituționale.

B10.La moment cauza este pendinte la Curtea de apel Chișinău.

³ Art.7 alin.(5) Cod de procedură penală: Dacă, în procesul judecării cauzei, instanța stabilește că norma juridică națională ce urmează a fi aplicată contravine prevederilor tratatelor internaționale în domeniul drepturilor și libertăților fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte, instanța va aplica reglementările internaționale în direct, motivînd hotărîrea sa și informînd despre aceasta autoritatea care a adoptat norma națională respectivă și Curtea Supremă de Justiție

C. Obiectul sesizării⁴

12.Obiectul sesizării reprezintă sintagma „în termen de 5 zile” din dispoziția alin.(1) art.305¹ Cod de procedură penală.

C12.1.Prin Legea nr.189 din 14.07.2022 pentru modificarea unor acte normative (*Monitorul Oficial nr.235-236/460 din 26.07.2022*), Codul de procedură penală a fost completat cu articolul 305¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 305¹. Modul de examinare a demersurilor referitoare la autorizarea finalizării urmăririi penale în lipsa învinuitului**

(1) Demersul referitor la autorizarea finalizării urmăririi penale în lipsa învinuitului se examinează în ședință închisă în termen de 5 zile, cu participarea obligatorie a procurorului și a apărătorului ales sau desemnat din oficiu.

(2) În demersul procurorului se indică: fapta care face obiectul învinuirii, prevederile legale în care aceasta se încadrează și pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită, **circumstanțele, însoțite de probe pertinente, din care rezultă bănuiala rezonabilă că învinuitul a săvârșit fapta**, circumstanțele care confirmă că învinuitul se sustrage de la urmărirea penală sau că locul aflării acestuia nu a fost stabilit, măsurile întreprinse în vederea găsirii învinuitului însoțite de probe pertinente, **circumstanțele care justifică continuarea urmăririi penale în absența învinuitului**, argumentele și circumstanțele de fapt și lista probelor în susținerea demersului, inclusiv lista martorilor care urmează a fi audiați referitor la circumstanțele care ar confirma sau infirma sustragerea de la urmărirea penală sau imposibilitatea stabilirii locului aflării învinuitului.

(3) În timpul examinării demersului, judecătorul de instrucție are dreptul, din oficiu sau la cererea părților, să audieze martori, să examineze cererile părților sau să examineze alte probe relevante pentru a decide dacă au fost întreprinse toate măsurile necesare în vederea identificării locului aflării învinuitului și că acesta se sustrage de la urmărirea penală sau că locul aflării lui nu este stabilit.

(4) În urma examinării demersului și a materialelor prezentate, **judecătorul de instrucție adoptă o încheiere motivată privind respingerea demersului procurorului, în cazul în care nu sunt întrunite cerințele legale sau în cazul în care nu a fost demonstrat că învinuitul se sustrage de la urmărirea penală și acesta a fost anunțat în căutare, sau privind admiterea demersului procurorului.** În încheierea judecătorului de instrucție se indică motivele de fapt și de drept invocate la respingerea sau admiterea demersului procurorului.

(5) Adresarea repetată cu demers privind autorizarea finalizării urmăririi penale în lipsa învinuitului în privința aceleiași persoane în aceeași cauză, după respingerea demersului precedent, se admite numai dacă apar circumstanțe noi ce servesc temei pentru a constata că învinuitul se sustrage de la urmărirea penală și că nu a fost posibilă identificarea locului aflării lui.

⁴ În această parte a formularului se vor menționa prevederile contestate în fața Curții Constituționale, potrivit competenței sale *ratione materiae*. Aceste prevederi trebuie să fie aplicabile la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

(6) *Încheierea judecătorului de instrucție poate fi contestată cu recurs în termen de 15 zile de la data pronunțării.*”

C12.2.Din dispozițiile alin.(1) art.305¹ Cod de procedură penală, rezultă că Parlamentul a instituit un termen-limită de 5 zile, în interiorul căruia judecătorul de instrucție are obligația de a examina demersul procurorului referitor la autorizarea finalizării urmăririi penale în lipsa învinuitului, inclusiv de a verifica dacă sunt întrunite cerințele legale pentru a dispune o anumită soluție.

C12.3.Instituirea imperativă, în dispoziția alin.(1) art.305¹ Cod de procedură penală, a termenului de 5 zile pentru examinarea demersului procurorului referitor la autorizarea finalizării urmăririi penale în lipsa învinuitului, - a redus substanțial garanțiile constituționale a drepturilor de acces la justiție și la apărare a învinuitului Gheorghe Cavcaliuc, deoarece judecătorul a refuzat să aștepte soluțiile finale privind celelalte plângeri care vizau acte și acțiuni ilegale a procurorului, depuse în ordinea prevăzută de art.art.298-299² și 313 Cod de procedură penală.

C12.4.În astfel de împrejurări prevederile contestate în fața Curții Constituționale,- sintagma „în termen de 5 zile” din dispoziția alin.(1) art.305¹ Cod de procedură penală, introdus prin Legea nr.189 din 14.07.2022 pentru modificarea unor acte normative (*Monitorul Oficial nr.235-236/460 din 26.07.2022*), - sunt aplicabile la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate, deoarece prin recursul declarat s-a solicitat restituirea cauzei la rejudecare, dar și deoarece restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți a acuzatului prin încorsetarea judecătorului de instrucție cu termenul-limită de 5 zile pentru soluționarea unei chestiuni fundamentale care vizează autorizarea terminării anchetei în cauza penală care-l vizează pe învinuitul Gheorghe Cavcaliuc, - a conferit și conferă un caracter iluzoriu drepturilor constituționale ale acestuia la apărare și la un proces echitabil prevăzute de art.art.20 și 26 din Constituție, inclusiv în virtutea faptului că nu sunt previzibile în sensul garantat de art.23 din Constituție.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție⁵

E. Argumentarea pretensei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție⁶

D.E.1. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 16 Egalitatea

„[...] (2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. (2) Nici o lege nu poate îngădi accesul la justiție.”

Articolul 21 Prezumția nevinovăției

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată pînă cînd vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...] (2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat. (2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.[...]”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului. (2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și

⁵ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta de ce consideră aplicabil unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție, adică va argumenta dacă există o ingerință în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție.

⁶ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta, după caz, de ce consideră că îi este încălcat unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție. Este recomandabil ca acesta să urmeze, în argumentarea sa, următorii pași: (1) dacă ingerința în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție este prevăzută de lege; în caz afirmativ, (2) dacă ingerința urmărește realizarea unui scop legitim permis de Constituție; în caz afirmativ, (3) dacă există o legătură rațională între ingerință și scopul legitim urmărit; în caz afirmativ, (4) dacă ar putea fi instituite alte măsuri legislative la fel de eficiente și mai puțin intruzive pentru dreptul/drepturile fundamentale în discuție; în caz afirmativ, (5) dacă ingerința este proporțională cu scopul legitim urmărit.

imparțialității justiției. (3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24. (4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

D.E.2.Prevederile relevante ale Codului de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 7. Legalitatea procesului penal

„(1) Procesul pena se desfășoară în strictă conformitate cu principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional, cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, cu prevederile Constituției Republicii Moldova și ale prezentului cod. Dacă există neconcordanțe între prevederile tratatelor internaționale în domeniul drepturilor și libertăților fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și prevederile prezentului cod, prioritate au reglementările internaționale. (2) Dacă, în procesul judecării cauzei, instanța constată că norma juridică ce urmează a fi aplicată contravine prevederilor Constituției și este expusă într-un act juridic care poate fi supus controlului constituționalității, judecarea cauzei se suspendă, se informează Curtea Supremă de Justiție care, la rândul său, sesizează Curtea Constituțională”.

Articolul 17. Asigurarea dreptului la apărare

„(1) În tot cursul procesului penal, părțile (bănuitul, învinuitul, inculpatul, partea vătămată, partea civilă, partea civilmente responsabilă) au dreptul să fie asistate sau, după caz, reprezentate de un apărător ales sau de un avocat care acordă asistență juridică garantată de stat. (2) Organul de urmărire penală și instanța judecătorească sînt obligate să asigure participanților la procesul penal deplina exercitare a drepturilor lor procesuale, în condițiile prezentului cod. [...]”

Articolul 19. Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la examinarea și soluționarea cauzei sale în mod echitabil, în termen rezonabil, de către o instanță independentă, imparțială, legal constituită, care va acționa în conformitate cu prezentul cod. [...]”

Articolul 20. Desfășurarea procesului penal în termen rezonabil

„(1) Urmărirea penală și judecarea cauzelor penale se face în termene rezonabile. [...] (3) Urmărirea penală și judecarea cauzelor penale în care sînt persoane aflate în arest, precum și minori, se fac de urgență și în mod preferențial. [...]”

Articolul 305. Modul de examinare a demersurilor referitoare la efectuarea acțiunilor de urmărire penală, măsurilor speciale de investigații sau la aplicarea măsurilor procesuale de constrîngere

„(1) Demersul referitor la efectuarea acțiunilor de urmărire penală, măsurilor speciale de investigații sau la aplicarea măsurilor procesuale de constrîngere se examinează de către judecătorul de instrucție în ședință închisă, cu participarea procurorului și, după caz, a reprezentantului organului care exercită activitatea specială de investigații. [...] (4) În termenul fixat, judecătorul de instrucție deschide ședința de judecată, anunță care demers va fi examinat și verifică împuternicirile participanților la proces. (5) Procurorul care a înaintat demersul argumentează

motivele și răspunde la întrebările judecătorului de instrucție și ale participanților la proces. (6) Dacă în ședință participă persoane interesele cărora sînt vizate în demers sau apărătorii și reprezentanții lor, acestora li se oferă posibilitatea de a da explicații și de a lua cunoștință de toate materialele prezentate la examinarea demersului. (7) După efectuarea controlului temeiniciei demersului, judecătorul de instrucție, prin încheiere, autorizează efectuarea acțiunii de urmărire penală ori a măsurii speciale de investigații ori aplicarea măsurilor procesuale de constrîngere, sau respinge demersul. (8) Încheierea judecătorului de instrucție adoptată în condițiile prezentului articol poate fi contestată cu recurs la curtea de apel.”

Articolul 305¹. Modul de examinare a demersurilor referitoare la autorizarea finalizării urmăririi penale în lipsa învinuitului

„(1) Demersul referitor la autorizarea finalizării urmăririi penale în lipsa învinuitului se examinează în ședință închisă **în termen de 5 zile**, cu participarea obligatorie a procurorului și a apărătorului ales sau desemnat din oficiu. [...] (3) În timpul examinării demersului, judecătorul de instrucție are dreptul, din oficiu sau la cererea părților, să audieze martori, să examineze cererile părților sau să examineze alte probe relevante pentru a decide dacă au fost întreprinse toate măsurile necesare în vederea identificării locului aflării învinuitului și că acesta se sustrage de la urmărirea penală sau că locul aflării lui nu este stabilit. [...]”

D.E.3.Prevederile relevante ale Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale din 04.11.1950, ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr.1298-XIII din 24.07.1997, sunt următoarele:

Articolul 6. Dreptul la un proces echitabil

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. 2. Orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată până ce vinovăția sa va fi legal stabilită. 3. Orice acuzat are, mai ales, dreptul: [...] b) să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale; [...]”

Articolul 14. Interzicerea discriminării

„Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta convenție trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.

D.E.4.Menționăm că în speță, sintagma a cărei constituționalitate se solicită a fi verificată, constituie o ingerință disproporționată în drepturile fundamentale, garantate de art.art.16, 20, 21, 23 și 26 din Constituția Republicii Moldova, în coroborare cu articolul 54 din Constituție.

D.E.5.Prin urmare, Curtea Constituțională este invitată să examineze incidența acestor articole din Constituție în corespondență cu dispozițiilor art.art. 6 și 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, care garantează dreptul la un proces

echitabil, dar și interzic discriminarea în exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute, bazată pe opinii politice sau orice altă situație.

D.E.6. Respectiv, impunerea termenului-limită de 5 zile pentru examinarea de către judecătorul de instrucție a demersurilor referitoare la autorizarea finalizării urmăririi penale în lipsa învinuitului, este o intervenție legislativă vădit disproporționată, constituindu-se ca un conflict între obligația pozitivă a Statului de a asigura principiul judecării cauzei într-un termen rezonabil și dreptul unei persoane acuzate de a dispune de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale.

D.E.6.1. În special, prevederile contestate vin în contradicție cu garanțiile prevăzute de art.16 din Constituție, deoarece instituie un regim temporal diferențiat în raport cu demersurile examinate în cauzele penale în care învinuiții sunt la dispoziția organului de urmărire penală.

Spre exemplu, art.305 Cod de procedură penală, care reglementează modul de examinare de către judecătorul de instrucție a demersurilor referitoare la autorizarea efectuării acțiunilor de urmărire penală, măsurilor speciale de investigații sau la aplicarea măsurilor procesuale de constrângere, - **nu stabilește nici un termen concret în interiorul cărora acestea să fie examinate** (*cu excepția demersurilor referitor la cercetarea domiciliului și/sau instalarea în el a aparatelor ce asigură supravegherea și înregistrarea audio și video, a celor de fotografiat și de filmat, referitor la supravegherea domiciliului prin utilizarea mijloacelor tehnice, la interceptarea și înregistrarea comunicărilor, la monitorizarea conexiunilor comunicațiilor telegrafice și electronice și referitor la monitorizarea sau controlul tranzacțiilor financiare și accesul la informația financiară*).

Astfel prevederile care stabilesc termenul de 5 zile la alin.(1) art.305¹ Cod de procedură penală, sunt discriminatorii în raport cu situațiile, în care sunt examinate alte demersuri făcute în ordinea art.305 Cod de procedură penală în cauzele penale în care învinuiții nu sunt lipsă.

D.E.6.2. În acest context, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat că este deosebit de important să fie respectat principiul certitudinii juridice, iar dispozițiile care pot genera interpretări contradictorii din partea autorităților, nu îndeplinesc cerința „*calității legii*” impusă de Convenție și creează o incertitudine juridică.

D.E.6.3. În acest sens, diferența de tratament între diferite categorii de învinuiți - nu este justificată, deoarece la caz, învinuiții absenți nu se află în arest, nu sunt minori și nu sunt prezente alte motive pentru care s-ar face necesară urgența excesivă și preferențială, decât dacă discriminarea nu a fost făcută de Legislator intenționat, pe criterii de natură politică, inclusiv de natură să satisfacă așteptările societății generate de justiția televizată la care au fost supuși nejustificat și arbitrar unii învinuiți începând cu anul 2021, în special Gheorghe Cavcaliuc⁷.

D.E.7.1. Considerăm, de asemenea, că instituirea termenului-limită de 5 zile pentru examinarea de către judecătorul de instrucție a demersurilor referitoare la autorizarea finalizării urmăririi penale în lipsa învinuitului, se constituie ca o măsură

⁷ În acest sens, sunt relevante afirmațiile făcute la 27.01.2023 de deputatul în Parlamentul Republicii Moldova (*membrou al Partidului de guvernare - Partidul Acțiune și Solidaritate și membru al Comisiei juridice numiri și imunități a Parlamentului*), Vasile Grădinaru în emisiunea de la TV8 „Întrebă Ghețu”, care în mod categoric și în repetate rânduri, a menționat că ancheta în dosarul penal de acuzare a dlui Gheorghe Cavcaliuc este finalizată, dosarul va fi trimis în judecată, acesta va fi adus în Moldova de la Londra și plasat în penitenciar.

legislativă **care îngreșește accesul la justiție**, fiind contrară garanției asigurate de articolul 20 din Constituția Republicii Moldova, deoarece în acest caz caracterul „*efectiv*” al satisfacției de care urmează să beneficieze acuzatul din partea judecătorului de instrucție împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime, - **este iluzoriu**.

D.E.7.2.La caz, invocând necesitatea examinării demersului formulat de procurori în termen restrâns, judecătorul de instrucție a refuzat să aștepte soluțiile finale privind celelalte plângeri depuse de apărarea învinutului Gheorghe Cavcaliuc, care vizau acte și acțiuni ilegale a procurorului, depuse în ordinea prevăzută de art.art.298-299² și 313 Cod de procedură penală.

D.E.8.1.Suplimentar, termenul de 5 zile, instituit prin Legea nr.189 din 14.07.2022, este contrară garanției asigurate de articolul 21 din Constituția Republicii Moldova, în conformitate cu care, orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită **în mod legal**, în cursul unui proces judiciar public, **în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale**.

D.E.8.2.La caz, învinutului nu i se asigură, în mod legal, toate garanțiile necesare apărării sale, deoarece judecătorul de instrucție este impus să acționeze alert, în avansul celorlalte soluții finale pronunțate ca efect al examinării altor plângeri, eventual depuse de apărare în ordinea prevăzută de art.art.298-299² și 313 Cod de procedură penală împotriva actelor și acțiunilor/inacțiunilor ilegale a procurorului în faza de urmărire penală. (*Cum a fost, spre exemplu, în cazul învinutului Gheorghe Cavcaliuc*).

D.E.9.1.Mai mult, sintagma, a cărei neconstituționalitate a fost invocată, este contrară garanției asigurate de articolul 23 alin.(2) din Constituția Republicii Moldova, în conformitate cu care, Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

D.E.9.2.La caz, condiția previzibilității legii nu este îndeplinită deoarece învinutul nu poate prevedea, nici chiar cu o asistență juridică adecvată, într-o măsură rezonabilă, - consecințele pe care o conduită le poate implica (*Berardi și Mularoni v. San Marino, 10 ianuarie 2019, § 40; Khodorkovskiy și Lebedev v. Rusia [nr. 2], 14 ianuarie 2020, § 570*).

D.E.9.3.Termenul de 5 zile, instituit de Legislator în alin.(1) art.305¹ Cod de procedură penală, nu corespunde exigenței previzibilității, deoarece nu oferă o măsură de protecție împotriva imixtiunilor arbitrare din partea autorităților publice (*Centro Europa 7 S.r.l. și Di Stefano v. Italia [MC], 7 iunie 2012, § 143, și Khlyustov v. Rusia, 11 iulie 2013, § 70*).

D.E.9.4.Această normă, creată de actualul Legislativ **cu dedicație pentru un grup limitat de justițiabili** (*așa cum au declarat public unii deputați la diferite emisiuni televizate*), - le conferă judecătorilor de instrucție o putere discreționară, fără a stabili sancțiunile pentru nerespectarea termenului de 5 zile la examinarea de către judecătorul de instrucție a demersurilor referitoare la autorizarea finalizării urmăririi

penale în lipsa învinuitului, așa cum prevede, spre exemplu art.230 Cod de procedură penală⁸.

D.E.9.5. Chiar dacă, la moment, demersul procurorilor referitor la autorizarea finalizării urmăririi penale în lipsa învinuitului, face obiectul controlului judiciar din punct de vedere formal, puterea discreționară care nu este delimitată în situația încălcării de către magistrați a termenului-limită de 5 zile, - nu trece de testul previzibilității (*HCC nr.28 din 23 noiembrie 2015, § 61; HCC nr.6 din 19 martie 2019, § 38*).

D.E.9.6. Respectiv, la elaborarea Legii nr.189 din 14.07.2022, prin care în alin.(1) art.305¹ Cod de procedură penală s-a introdus obligativitatea examinării demersului referitor la autorizarea finalizării urmăririi penale în lipsa învinuitului în termen de 5 zile, - nu a fost respectat principiul coerenței cu celelalte dispoziții ale art.art.298-299² și 313 Cod de procedură penală (*în situația în care la momentul examinării demersului pe rolul Procuraturii și/sau instanțelor de judecată sunt pendinte plângeri care vizează legalitatea/nulitatea actelor, acțiunilor/inacțiunilor reprezentanților organului de urmărire penală care pot avea un impact definitiv pentru a decide asupra întrunirii condițiilor legale pentru autorizarea terminării urmăririi penale*), dar și cu dispozițiile art.305 Cod de procedură penală, care nu stabilește nici un termen concret în interiorul cărora acestea să fie examinate (*cu excepția demersurilor referitor la cercetarea domiciliului și/sau instalarea în el a aparatelor ce asigură supravegherea și înregistrarea audio și video, a celor de fotografiat și de filmat, referitor la supravegherea domiciliului prin utilizarea mijloacelor tehnice, la interceptarea și înregistrarea comunicărilor, la monitorizarea conexiunilor comunicațiilor telegrafice și electronice și referitor la monitorizarea sau controlul tranzacțiilor financiare și accesul la informația financiară*).

D.E.9.7. Astfel, legea contestată nu asigură o legătură logico-juridică între dispozițiile pe care le conține (*termenul de 5 zile pentru examinarea demersului referitor la autorizarea finalizării urmăririi penale în lipsa învinuitului*) și nu evită paralelismele legislative, care generează incertitudine și insecuritate juridică în raport cu termenele stabilite în art.art.298-299² și 313 Cod de procedură penală.

D.E.9.8. În consecință, deși norma contestată este prevăzută de lege:

- ✓ aceasta nu are o legătură rațională cu scopul legitim urmărit de asigurare a examinării cauzelor într-un termen rezonabil;
- ✓ există alte măsuri mai puțin intruzive pentru realizarea aceluiași scop legitim, prin excluderea termenului fix de examinare a unor asemenea demersuri sau prin impunerea unui anumit termen rezonabil, care ar începe să curgă după finalizarea examinării plângerilor apărării aflate în conexiune cu acele cerințe legale ce urmează a fi verificate dacă sunt întrunite de judecătorul de instrucție;

⁸ **Articolul 230 Cod de procedură penală** (*Noțiunea de termene procedurale și consecințele nerespectării lor*): (1) Termene în procesul penal sînt intervale de timp în cadrul cărora sau după expirarea cărora pot fi efectuate acțiuni procesuale conform prevederilor prezentului cod. (2) În cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen. (3) Dacă o măsură procesuală nu poate fi luată decît pe un termen prevăzut de lege, expirarea acestuia impune încetarea efectului acestei măsuri.

- ✓ ingerința nu este proporțională cu situația care a determinat-o și poate atinge existența drepturilor la apărare și la acces la justiție în procesul examinării de către Curtea de apel Chișinău a recursului depus de apărare în interesele învinuitului Gheorghe Cavcaliuc.

D.E.10.1. Nu în ultimul rând, instituirea termenului-limită de 5 zile pentru examinarea de către judecătorul de instrucție a demersurilor referitoare la autorizarea finalizării urmăririi penale în lipsa învinuitului, - se constituie ca o măsură legislativă care încalcă dreptul la apărare, fiind contrară garanției asigurate de articolul 26 din Constituția Republicii Moldova, deoarece acuzatul este restricționat de a reacționa efectiv la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

D.E.10.2. În esență, termenul de 5 zile condiționează examinarea formală a demersului de către judecător, adică fără a se verifica și aprecia întrunirea **reală a tuturor cerințelor legale pentru a fi autorizată terminarea urmăririi penale într-un anumit dosar.**

Spre exemplu, în situația în care apărarea contestă ordinea prevăzută de art.art.298-299² și 313 Cod de procedură penală actele de calificare arbitrară și abuzivă a faptelor prejudiciabile conform unor semne agravante exclusiv pentru a le plasa în categoria infracțiunilor grave, deosebit de grave sau excepționat de grave, iar judecătorul care examinează demersului procurorului privind autorizarea finalizării urmăririi penale în lipsa învinuitului, este pus în situație de Legislator să nu aștepte soluția definitivă a plângerilor apărării, - **este evident că „controlul” efectuat de acest magistrat, al întrunirii cerinței prevăzute de alin.(2) art.291¹ Cod de procedură penală⁹, va fi neefectiv și artificial.**

D.E.10.3. Astfel, învinuitul are dreptul de a contesta, în anumite termene, actele, acțiunile/inacțiunile ilegale ale reprezentanților organului de urmărire penală/procurorilor/judecătorului de instrucție, - instituirea termenului-limită de 5 zile pentru examinarea de către judecătorul de instrucție a demersurilor referitoare la autorizarea finalizării urmăririi penale în lipsa învinuitului, face ca procedurile nefinalizate, demarate de apărare în ordinea art.art.298 - 299² și 313 Cod de procedură penală, să nu mai aibă relevanță.

D.E.10.4. Respectiv, autorizarea finalizării urmăririi penale în lipsa învinuitului, până la momentul în care pe marginea plângerilor depuse de apărare în ordinea prevăzută de art.art.298-299² și 313 Cod de procedură penală vor exista soluții definitive, - înseamnă că ceilalți actori procesuali care examinează aceste plângeri (*procurori, judecători de instrucție sau instanța de recurs*) urmează să le respingă pe motiv că judecătorul care a autorizat finalizarea urmăririi penale în lipsa învinuitului deja a constatat că **sunt întrunite toate cerințele legale pentru a trimite cauza pentru examinare în instanța de fond și a examinat probele pertinente care demonstrează circumstanțele, din care rezultă bănuiala rezonabilă că învinuitul a săvârșit fapta.**

⁹ Art.291¹ alin.(2) lit.a) Cod de procedură penală: Finalizarea urmăririi penale în lipsa învinuitului are loc dacă sunt întrunite cumulativ următoarele condiții: a) în privința persoanei a fost emisă o ordonanță de punere sub învinuire pentru comiterea unei sau mai multor infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave potrivit Codului penal.

D.E.10.5.În astfel de împrejurări, garanțiile dreptului la apărare și la un proces echitabil devin fantasmagorice, deoarece doar în momentul recepționării demersului formulat de procuror privind autorizarea finalizării urmăririi penale în lipsa învinuitului, împreună cu materialele și probele pertinente din care rezultă bănuiala rezonabilă că învinuitul a săvârșit fapta, - apărarea poate invoca caracterul ilegal al anumitor acțiuni și acte procedurale și/sau nulitatea acestora, iar ca rezultat al examinării efective și reale a plângerilor depuse de apărare în ordinea prevăzută de art.art.298-299² și 313 Cod de procedură penală, - pot fi dispuse chiar soluții privind recalificarea acuzației; scoaterea de sub urmărire penală și clasare a cauzei penale, etc (*Exemplu: În situația în care se admit plângerile apărării și se dispune declararea nulității ordonanței de punere sub învinuire; ordonanței de disjungere a materialelor cauzei penale; proceselor-verbale de administrare a probatoriului, etc*).

D.E.10.6.Respectiv, instituirea imperativă a termenului de 5 zile pentru examinarea demersului procurorului referitor la autorizarea finalizării urmăririi penale în lipsa învinuitului, reduce substanțial garanțiile constituționale a dreptului la apărare în situația în care acuzatul a contestat, la această etapă, acte și acțiuni/inacțiuni ilegale a organului de urmărire penală, în ordinea prevăzută de art.art.298-299² și 313 Cod de procedură penală.

D.E.11.Din aceste motive, prevederile contestate diminuează drepturile și libertățile fundamentale garantate de art.art.16, 20, 21, 23 și 26 din Constituția Republicii Moldova, coroborat cu art.54 din Constituție.

D.E.12.Mai mult, prevederile contestate vin în contradicție cu art.art.6 [*Dreptul la un proces echitabil*] și 14 [*Interzicerea discriminării*] ale Convenției Europene a Drepturilor Omului, deoarece permit limitarea dreptului învinuitului de a beneficia de un proces echitabil prin prisma dreptului la apărare și deoarece învinuitul care nu este la dispoziția organului de urmărire penală este vădit discriminat în raport cu cel care se află la dispoziția anchetei, la compartimentul aspectului temporal al examinării demersurilor prin care procurorii solicită autorizarea de către judecătorul de instrucție a diferitor acțiuni procesuale.

D.E.13.În concluzie, sintagma „în termen de 5 zile” din dispozițiile alin.(1) art.305¹ Cod de procedură penală, introdus prin Legea nr.189 din 14.07.2022 pentru modificarea unor acte normative (*Monitorul Oficial nr.235 236/460 din 26.07.2022*), - contravine art.art.16, 20, 21, 23 și 26, coroborat cu art.54 din Constituția Republicii Moldova, motiv pentru care solicităm respectuos exercitarea controlului constituționalității acesteia.

F. Lista documentelor relevante (dacă este cazul)¹⁰

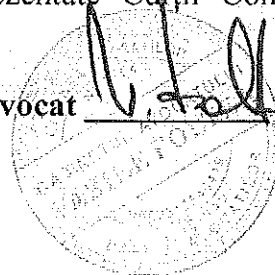
- Extrasul cu prevederile normative contestate;
- Încheierea judecătorului de instrucție în Judecătoria Chișinău (sediul Ciocana), din 23.03.2023;
- Procesul-verbal al ședinței de judecată;
- Stenograma emisiunii „Întrebă Ghețu”, TV8, din 27.01.2023, ora 20:00;
- Cererile de conexare și amânare a ședinței;
- Încheierea de admitere a cererii de recuzare;
- Recursul împotriva încheierii judecătorului de instrucție în Judecătoria Chișinău (sediul Ciocana), Victor Rățoi, din 23.03.2023.

¹⁰ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va enumera documentele relevante (extrasul cu prevederile normative contestate, alte hotărâri sau decizii ale Curții Constituționale cu un obiect similar, alte hotărâri sau decizii cu obiect similar pronunțate de alte curți constituționale, jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, studii de drept comparat), pe care le va anexa.

G. Declarația și semnătura autorului sesizării¹¹

Declar pe propria onoare că informațiile prezentate Curții Constituționale a Republicii Moldova sunt veridice.

Avocat Vasile Foltea

¹¹ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va declara pe propria sa onoare că informațiile prezentate Curții sunt veridice, semnând la final.

Dosarul nr.11r-167/23
1-23011737-02-11r-11042023

ÎNCHEIERE

31 iulie 2023

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău, în componența:

Președintele de ședință

Bulhac Ion

Judecătorii

Morozan Ghenadie și Lîsîi Ghenadie

Cu participarea:

Procurorului

Bîzgan Marta

Avocatului

Foltea Vasile

judecând în ședință judiciară închisă, cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate formulată de avocatul Foltea Vasile, privind controlul constituționalității sintagmei „în termen de 5 zile” din dispoziție alin.(1) art.305¹ Cod de procedură penală, Colegiul penal –

A C O N S T A T A T:

1. În procedura Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău, se află la examinare în ordine de recurs, recursul împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 23.03.2023 privind autorizarea finisării urmăririi penale în lipsa învinuitului, în cauza penală nr.2021920051.
2. În ședința de judecată din 31.07.2023, avocatul Foltea Vasile a depus cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, solicitând Înaltei Curți verificarea constituționalității sintagmei „în termen de 5 zile” din dispoziție alin.(1) art.305¹ Cod de procedură penală, în coraport cu normele constituționale.
3. Examinând materialele cauzei, în special a sesizării în speță, ținând cont de opinia participanților la proces, Colegiul penal consideră necesar de a admite sesizarea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, din următoarele considerente
4. Potrivit art.7 alin.(3) - (3²) Cod de procedură penală, în cazul existenței incertitudinii cu privire la constituționalitatea legilor și a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și a ordonanțelor Guvernului, care urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională pentru a se pronunța asupra constituționalității

acestora. La ridicarea excepției de neconstituționalitate și la sesizarea Curții Constituționale, instanța de judecată nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității normelor contestate cu prevederile Constituției, limitându-se la verificarea întrunirii următoarelor condiții: a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit. a) din Constituție; b) excepția este ridicată de către una dintre părți sau de reprezentantul acesteia ori de către instanța de judecată din oficiu; c) prevederile contestate urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei; d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate. Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune prin încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă, până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate, dezbaterile judiciare se suspendă.

5. Relevante speței sunt și prevederile pct.83 din Hotărârea Curții Constituționale din 09.02.2016, care stabilesc că, verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale.

6. Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful 82, care la rândul său prevede că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții, și anume, dacă obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin.(1) lit. a) din Constituție; excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

7. Pct.107 din Hotărârea Curții Constituționale din 09.02.2016, prevede că în temeiul art.135 alin.(1) lit. a) și lit. g), sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale, de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, Curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza. O astfel de interpretare asigură principiul constituțional al independenței tuturor judecătorilor și soluționarea cauzelor și supremația Constituției în procesul de apărare a drepturilor și libertăților fundamentale.

8. Respectiv, verificând întrunirea în cererea înaintată de către partea recurentă în cadrul ședinței de judecată, a condițiilor enumerate în Hotărârea Curții Constituționale a Republicii Moldova nr.2 din 09.02.2016, Colegiul penal a ajuns la concluzia de a admite cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate înaintată de avocatul Foltea Vasile, cu privire la verificarea constituționalității sintagmei „în termen de 5 zile” din dispoziție alin.(1) art.305¹ Cod de procedură penală, cu remiterea materialelor corespunzătoare în adresa Curții Constituționale.

9. În conformitate cu art.7, 342, 364 Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău,-

DISPUNE :

Admite cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate înaintată de avocatul Foltea Vasile, inițiată în conformitate cu prevederile art.135 alin.(1) din Constituția RM, pentru verificarea constituționalității sintagmei „în termen de 5 zile” din dispoziție alin.(1) art.305¹ Cod de procedură penală.

Expedierea în adresa Curții Constituționale a Republicii Moldova, sesizarea de ridicare a excepției de neconstituționalitate înaintată de către avocatul Foltea Vasile.

Încheierea nu este susceptibilă de a fi atacată.

Președintele ședinței:

/semnat/

Bulhac Ion

Judecătorii:

/semnat/

Morozan Ghenadie

/semnat/

Lîsîi Ghenadie

Copia corespunde originalului
Judecător

Morozan Ghenadie